

Don't be a draught-horse!

7. Keep human! See people, go places, drink if you feel like it.
8. Don't be a draught-horse! Work with pleasure only.
9. Discard the Program when you feel like it—but go back to it next day.
(Henry Miller's 11 Commandments of Writing & Daily Creative Routine)

Wees geen trekpaard. Henry Miller geeft hier één van de belangrijkste adviezen die een schrijver kan krijgen: werk enkel met plezier. Dat is natuurlijk makkelijker gezegd dan gedaan. Nu eens dreigt een deadline met grommende donder, dan eens roept het strand, het leven of de kroeg je toe en vaak is schrijven ook gewoon een klusje dat gedaan moet worden, net als de afwas die gewassen of het schaamhaar dat geschoren moet.

Er valt dan ook veel te zeggen voor discipline, voor de tip die je vaak tegenkomt op schrijversfora dat je elke dag in ieder geval vijfhonderd woorden moet schrijven. Ook al heb je geen zin. Want als je geen zin hebt, dan maak je maar zin.

Maar het gaat hier niet om 'zin'. Het gaat hier om iets veel fundamenteler, om *pleasure*. Dat kan vertaald worden met plezier, maar ook met genoegen, welbehagen, genot zelfs. Het gaat om de diepgaande voldoening die aan de basis van je schrijven moet liggen. Want zonder dat plezier zal je stranden. Zonder dat plezier schrijf je woorden die een lezer zelfs met lange tanden niet krijgt weggekauwd en belangrijker nog: als je er geen lol in hebt, waarom zou je het dan doen?

Lol is een ondergewaardeerde bekwaamheid die veel op kan leveren. Zoals de *flow* waarin je door kan blijven schrijven, waarmee je je uithoudingsvermogen oprekt, het geloof in wat je doet steeds sterker laat worden en je de mogelijkheid schept jezelf te verrassen. Lol levert ook de humor waarmee je je publiek binnen kan halen en houden. Al is die humor enkel een lichte toets die de zwaarte wat dragelijker maakt. Lol zorgt ervoor dat je werk geen droge woestijn wordt, waarin zelfs geen cactus een poging doet tot bloeien.

En natuurlijk, het kan niet altijd feest zijn. Soms zijn de drempels hoog en duurt het even voor je je juiste begin hebt gevonden, een frustrerende en tijdrovende bezigheid. Soms moet je tot je schaamte een doodgeboren baby met het badwater weggoeien en soms zit je te schaven en schrappen en uren te emmeren over komma's en details. Maar het is het waard, vanwege *pleasure*. En als je er echt geen plezier meer in hebt, dan moet je iets anders gaan doen. Al is het maar omdat je door iets anders te doen misschien, heel misschien het genoegen terugvindt. Want anders houdt het op. Anders houdt het heel erg op.

Hoe zorg je er voor dat je je plezier blijft houden? Nu wilde ik hier schrijven dat Miller het wat dat betreft makkelijk had. Die was getrouwd met Marilyn Monroe en die scheen wel het een en ander van plezier te weten. Ook van lijden, overigens, maar die combinatie is natuurlijk goud voor schrijvers. Maar ik dacht aan de verkeerde Miller; het was de toneelschrijver Arthur (*Death of a Salesman*) die met Marylin Monroe was

getrouwd. Henry niet, maar die was dan weer getrouwd met Anaïs Nin. Schrijfster van erotische verhalen waarvan velen vermoeden dat ze die met één hand heeft geschreven. In haar dagboek schreef ze: *Those who cannot live fully often become destroyers of life*. Een heldere aansporing om geen trekpaard te worden.